

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

šte. 6.

Ljubljana, 24. avgusta 1933.

Leto XIII.

Visoko povišanje zgradarine za lastna stanovanja in poslovne prostore

Že v zadnjem »Mojem domu« smo v kratkem poročali o visokem povišanju zgradarine za lastna stanovanja in lokale za tekoče leto. Poudarjali smo, da je do tega neprimernega povišanja prišlo vsled strogih ukazov davčnega oddelka pri finančnem ministrstvu. Dosedaj nismo mogli ugotoviti, če so bile te stroge uredbe izdane z vednostjo g. ministra finance ali ne. Danes hočemo razpravljati o obdačitvi hišne posesti v splošnem.

V prejšnji Avstro-Ogrski monarhiji se je hišna posest obdačevala na dva načina. Za hiše v vaseh, trgih in tudi manjših mestih, če ni bilo v teh oddanih vsaj dve tretjini hiš in od teh dveh tretjini stanovanjskih delov v najem, se je plačeval za lastno stanovanje hišno-razredni davek, ki je bil zelo nizek in je znesel za stanovanje z eno sobo 1 gld 50 kr, za 2 sobi 1 gld 70 kr, za 3 sobe 2 gld 10 kr, za 4 sobe 4 gld 80 kr, za pet sob 5 gld 50 kr itd. Tudi z dokladami vred je bila ta obdačitev lastnih stanovanj prav neznatna, zlasti če še omenjamo, da se za lastne poslovne prostore v vseh teh krajih ni plačeval nikak hišni davek. Iz tega jasno sledi, da hišno-razredni davek ni bil nikaka obremenitev lastnih stanovanj in lokalov v navedenih krajih in mestih in da je marsikak posestnik takrat lahko imel veliko, udobno stanovanje in ga davčni predpisi za lastno stanovanje niso nikdar razburjali, ker je to plačilo opravičeno na leto s par goldinarji. Drugačn pa je bila obdačitev lastnih stanovanj kakor tudi v najem oddanih v večjih mestih, ker tu se je plačeval za vsa stanovanja, ne glede ali so bila oddana v najem ali ne, hišnonajemninski davek, ki je bil kakor znano v Avstriji neprimerno visok. Zakon sicer ni določal, da naj se lastnikovo stanovanje in poslovni prostori ocenjujejo nižje kakor v najem oddana, vendar je finančno ministrstvo kratkim potom dajalo navodila, da so se lastna stanovanja in lokali za kakih 20 do 40 odstotkov nižje ocenjevala kakor pa stanovanja najemnikov. Finančna uprava je pri tem šla iz edinega pravilnega stališča, da je hišne posestnike treba odškodovati za skrbno pobiranje najemnin in plačevanja odpadlega hišnonajemninskega davka in doklad, dalje za izvrševanje raznih poslov v interesu države, kakor končno tudi iz razloga, da se hišna posest kot največja imovina v državi očuva pred škodo in propastjo.

Hišnonajemninski davek je v Avstriji leta 1905. znesel 73 milijonov kron, medtem ko so vsi državni davki, ki jih je bilo 13 vrst, znašali samo 297 milijonov kron, iz česar je razvidno, da je hišnonajemninski davek znesel v Avstriji skoraj eno četrtno vseh državnih davkov. Če bi hišni lastniki svojih hiš ne vzdrževali

vali v redu in jih ne popravljali, bi bila nevarnost, da bi se ogromno premoženje hišne posesti v državi znižalo, s čimer bi bila najbolj oškodovana država: z znižanjem davkov, kakor tudi z zmanjšanjem nacionalnega premoženja ter s tem kreditne zmožnosti. Tudi so davčne oblasti pri tem upoštevale dejstvo, da mora hišni lastnik plačati od lastnega stanovanja hišnonajemninski davek z dokladami, najemnik pa samo najemnino, s čimer je oproščen nadaljnjih stroškov za stanovanje. Če se stanovanje hišnega lastnika tako oceni, kakor se dobi za enako stanovanje od najemnika, potem hišnega lastnika stanovanje več stane, ker mora računati od lastnega stanovanja ravno tako obresti, popravila in poleg tega še državni davek z dokladami.

Ko se je v letih 1926/27 izgotavljal v Narodni skupščini nov davčni zakon, smo nešteto krat intervenirali pri veliki večini poslancev za znižanje hišnonajemninskega davka, t. j. sedanje zgradarine. S stvarnim dokazovanjem se nam je posrečilo, da smo od prvotno predlagane davčne stopnje 30% polagoma dosegli znižanje na 12%, kar bi bilo primerno, če bi ne bilo previsokih raznih avtonomnih doklad. Takrat pa smo tudi skušali doseči posebna zakonita določila glede ocenitve lastnih stanovanj. Predlagali smo, da se lastna stanovanja ocenijo po sobah, in če bi to za vsa mesta ne bilo mogoče, pa vsaj za ona mesta in kraje, kjer se je poprej plačevalo za lastna stanovanja in prostore že omejeni nizki hišnorazredni davek. Za druga večja mesta pa smo utemeljevali znižanje vsaj za 30 do 40% od najemnin, ki se plačujejo za stanovanja najemnikov. Prirejali smo v ta namen razne sestanke in zborovanja. Ali kakor se ponavadi hišni posestniki zanimajo za svoje zadeve šele takrat, ko dobe v roke plačilne naloge, ali še bolj sigurno pri prejemu položnice in opomina, tudi takrat nismo mogli hišnih posestnikov dovesti do velikih zborov, kar bi končno moralo vplivati na takratne poslance, da bi se zavzeli za primerne olajšave glede lastnih stanovanj in prostorov. Zato nismo zamogli nikakor zadosti zainteresirati naših in drugih poslancev, ki so se izgovarjali, da za to ni nobene nevarnosti, ker se bo že kasneje uredilo z raznimi pravilniki.

Zastopniki naše organizacije pa so bili drugačnega mnenja in opozarjali poslance, kake posledice bo to imelo v vseh krajih in mestih, če se bo zakon natanko izvajal. Za kmečke posestnike so poslanci celo dosegli, da so kmečke hiše popolnoma proste vsakega davka, če nimajo v hiši nobenega najemnika in če žive samo od kmetijstva in nimajo nobenega drugega

posla ali obrti. Tedaj na eni strani popolna oprostitve hišnega davka, na drugi strani pa naj ostali hišni posestniki za lastno stanovanje plačajo milijone več davkov. Neki ljubljanski dnevnik se je takrat celo tako daleč spozabil, da je napadel našega predsednika, ki je govoril na velikem zborovanju v Beogradu in zahteval znižanje hišnega davka v splošnem, kakor tudi glede lastnih stanovanj. Tudi nekateri gospodje poslanci so bili na njega zelo nejevoljni iz izgovorom, da zahteva preveč olajšav in sprememb v novem davčnem zakonu. In sedaj po petih, oziroma šestih letih, so se pokazale prave posledice takratne neuvidevnosti.

Tudi ko je stopil nov davčni zakon dne 1. januarja 1929. v veljavo so naše davčne oblasti lastna stanovanja in lokale nekoliko nižje ocenjevale in s tem upoštevale navedene razloge in prakso iz prejšnjih časov. Zadnja leta pa je ministrstvo finance dalo stroge ukaze davčnim oblastem, da morajo lastna stanovanja ravno tako ocenjevati kakor pa v najem oddana. Finančno ministrstvo je šlo pri tem celo tako daleč, da je izdalo odlok finančnim direktorjem, da se bo hišnega lastnika celo kaznovalo po členu 142. zakona o neposrednih davkih, če se bo hišni lastnik pritožil na višjo instanco in če bo pritožba kot ne-utemeljena zavrnjena. Predpisala naj bi se v tem primeru razen običajne še dvakratna zgradarina kot kazni. Člen 142. pa te kazni nikjer ne predvideva in se nikakor ne opravičuje ukaz finančnega ministrstva, oddelek za davke, da bi se smelo kaznovati onega, ki neupravičeno vložil pritožbo.

Upoštevač te ukaze ministrstva finance so davčne uprave letos zvišale hišnim lastnikom lastna stanovanja in lokale za 100 do 200% in tudi več od prejšnje ocenitve. Ker pa znašajo vse avtonomne doklade v največ občinah 200 ali tudi več odstotkov, tako, da bo znašalo povišanje z dokladami vred štirikratno, ali pa tudi pet- do osemkratno od lanske zgradarine. Kako bodo posestniki to zmogli, je veliko vprašanje, in bati se je, da pride do velikih davčnih zaostankov in eksekutivnih izterjanj davčnih predpisov. Pomisliti je pri tem treba, da smo tričetrletja plačevali zgradarino z dokladami po lanskem predpisu in da bo v vsej dravski banovini vso diferenco treba plačati v zadnjem letošnjem četrletju. Mirno pa lahko ugotovimo, da bo največ hišnih posestnikov šele takrat začutilo kaj pomeni nova ocena lastnega stanovanja, ko bodo prejeli položnico za zadnje četrletje z obračunom za celo leto. V več primerih se bo plačevalo v tem četrletju še enkrat toliko, kakor se je pa plačalo v prejšnjem četrletju.

Davčne uprave so vsled prejetih ukazov imele edini izhod v členu 34/2, da bi bile dale lastna stanovanja in prostore v ocenitev davčnemu odboru. Ta člen namreč izrecno določa, da davčni odbor oceni lastnikovo stanovanje, če ni enakega stanovanja, s katerim bi se primerjalo. Ker so pa stanovanja zelo neenaka in jih je jako težko primerjati, bi bilo tudi za davčno upravo najumestneje, da bi prepustila ocenitev davčnemu odboru kakor to dovoljuje navedeni člen. Upravno sodišče v Celju je namreč že ponovno razsodilo, da morata biti pri primerjanju dve stanovanji, tedaj lastnikovo in najemnikovo popolnoma enaki, drugače je parifikacija (primerjanje) nezakonito. Ker pa so vsa stanovanja skoro različna, bi bile lahko davčne uprave prepustile skoro vse ocenitve davčnemu odboru, s čimer bi bilo gotovo odpadlo mnogo iznenadenj. Bilo bi gotovo tudi mnogo manj pritožb, kakor pa jih bo sedaj. Ako tedaj lastnikovo stanovanje ni enako s primerjanim stanovanjem, bo hišni lastnik s pritožbo imel uspeh, seveda le v tem primeru, če ni njegovo stanovanje več vredno kakor pa najemnikovo ali dotično, s katerim se je primerjalo. V tem primeru pa se lahko pripeti, da bi se pritožniku ocenitev še povišala.

Pripominjamo še, da se je v Ljubljani lastna stanovanja in prostore ocenilo za stare hiše okrog 10 milijonov dinarjev več, za nove hiše pa okrog 2 milijona več kakor v prejšnjem letu. To je tako ogromna številka, da bodo morali hišni posestniki samo v Ljubljani plačati par milijonov več zgradarine in doklad in to vse v enem četrtletju. To bo težko breme za hišne posestnike. Ker sedaj najemnine splošno padajo, bodo s to obremenitvijo hišni posestniki težko prizadeti.

Naši člani in posestniki naj bodo prepričani, da se naša organizacija na vse strani trudi, da doseže omiljenje in znižanje navedenih davčnih ocenitev in predpisov. Obrnili smo se tozadevno že na gg. senatorje in poslance za intervencije in so nekateri že poslali g. finančnemu mi-

nistru dobro utemeljene predstavitve, da je treba ocenitve popraviti, odnosno jih izročiti reviziji. Skušati pa bomo morali, da se doseže v najkrajšem času sprememba davčnega zakona, ki bi prinesla olajšave hišnim lastnikom za lastna stanovanja in prostore. To bo edino sigurno sredstvo, da se hišne posestnike obvaruje pred tako visoko obremenitvijo iz edinega razloga, ker stanujejo v lastnih domovih. To bi imelo tudi najslabši vpliv na gradbeno podjetnost in tudi na higijeno. Vsak hišni posestnik bi se namreč desetkrat premislil imeti večje stanovanje, od katerega bi plačal na leto 4000 do 5000 Din davka in raznih doklad. S tem se bo omogočilo tudi zidanje eno- ali dvodružinskih hiš, ker bodo te najbolj obremenjene. Na drugi strani pa se povsod priporoča, naj bi se gradilo kolikor mogoče manjše hiše z manj stanovanji. Take hiše, ki jih navadno imenujemo vile, bodo imele najdražja stanovanja za hišnega lastnika.

Toda v tem vprašanju mora naša organizacija zavzeti pravo taktiko, da pri akciji nikomur ne škodujemo, česar se je pri naših razmerah najbolj bati. Brezpogojno pa moramo pri tem opustiti sklicevanje na sosede ali druge tovariše, ki so morebiti slučajno pri ocenitvi boljše odrezali. S tem lahko samo to dosežemo, da se bo tudi v takih izjemnih primerih naknadno davke povišal. To pa nikakor ne sme biti. Naša dolžnost mora obstati edino v tem, da varujemo vso hišno posest in da za preveč prizadete skupno dosežemo olajšave. Ne smemo delati na to, da se poviša onemu, ki je manj obremenjen, temveč sveta dolžnost vseh naših članov je, skušati doseči olajšavo in znižanje za preveč obremenjenega.

Končno ne smemo prezreti, da je prišlo to povišanje v največji gospodarski krizi, ko ljudem na vse strani primanjkuje denarnih sredstev in da se z vso silo zahteva znižanje najemnin, česar nikakor ne more prinesiti ta nova visoka obremenitev hišne posesti.

nami in kavarnami, priprav za pečenje kostanja, postavljanje ročnih vozičkov in prodajo sladoleda, slaščic, klobasic in slično;

4. za snajenje hišne opreme in reklamno razobešanje ali razstavljanje blaga;
5. za odkladanje materiala;
6. za vsakovrstne napeljave pod cesto in nad cesto (kablji, cevi, dajlnovodi, telefonske in telegrafске napeljave in slično);
7. za razobešanje visečih izveskov;
8. za stavbne odre.

§ 45. Pogoji za dovoljenje.

V prejšnjem paragrafu navedena uporaba cest se sme dovoliti le, če s tem ni oviran javni promet, ogrožena javna varnost ali zdravje, zasenčena javna razsvetljava in če se ne kvari estetsko lice okolice. Z njo se ne smeta zapreti luč in zrak za stanovanja in obratne prostore. Dovoljenje velja samo do preklica.

§ 46. Razobešanje blaga in reklamnih priprav.

Prodajni in drugi predmeti, razstavna okna, izveski in druga reklamna sredstva, ki se razobešajo ali razstavljajo na poslopja, na vrata, okna, ograje itd., ne smejo do višine 3 m nad hodnikom, pešpotom, cesto ali trgovino molet več nego 16 cm na te objekte.

Vse to je treba postaviti tako, da ne onesnaži ali poškoduje pešcev in ne plaši vprežne živine. Tudi v višini nad 3 m ne sme molet predmet čez hodnik.

Za izjemno prekoračenje navedenih mer je potrebno posebno dovoljenje v § 43., odstavek 2., navedenega oblastva.

§ 47. Solnčni zasloni in strehe.

Solnčni zasloni in strehe se morajo napraviti tako, da so najmanj 2-50 m visoko nad hodnikom. Pri že obstoječih se dopušča višina najmanj 2-20 m nad hodnikom. Ne smejo imeti visečih kril izpod te višine, niti biti z nobeno stvarjo pritrjeni na tla. V nobenem primeru ne smejo segati čez rob hodnika ali pešpota. Ob dežju morajo biti solnčni zasloni in strehe spravljene.

§ 48. Razsvetljava razstavnih oken.

Svetiljke pri prodajalniških razstavnih oknih morajo biti najmanj 2-50 m nad hodnikom.

Za razsvetljavo razstavnih oken se sme uporabljati samo električna luč.

§ 49. Vrata in okna v pritličju.

Vrata, okna, žaluzije, zaklopnice itd. v pritličju, ki se odpirajo na cesto, morajo biti vselej tako pritrjene, da ne poškodujejo pešcev ali ovirajo prometa.

Okna, ki niso najmanj 2-20 m nad hodnikom, se ne smejo več napravljati tako, da bi se odpirala na cesto.

Ob dežju morajo biti vsa okna, ki se odpirajo na cesto in niso najmanj 2-50 m nad hodnikom, zaprta.

§ 50. Gradbe in popravila.

Kdor hoče pri gradbah ali popravilih uporabljati javno cesto za skladiščenje ali nakladanje gradiva, strojev, orodja in drugih priprav in za postavljanje stavbnih odrov, mora imeti dovoljenje po § 43. te naredbe.

Zavzeti del ceste se mora v času uporabe zagraditi ali vsaj na primeren način označiti s svarili in po noči zadostno razsvetliti.

Svetiljke morajo biti 1 m do 1-60 m nad zemljo in dobro pritrjene. Steklo, obrnjeno po dolžini ceste, mora biti rdeče barve.

Razsvetljava trajaj od mraka do zore. Za predpisano razsvetljavo je odgovoren gradbeni vodja.

§ 51. Viseči stavbni odri.

Viseči stavbni oder se sme napraviti in uporabljati le ob strokovnem nadzorstvu. Vrvi morajo biti konopljene ali žične in se mora njih nosilnost poprej preizkusiti. Dvigalne in spuščalne naprave morajo imeti varnostne zapornice. Zibanje odra naj se po možnosti prepreči. Pri uporabi takih odrov se mora hodnik za promet zapreti, če pa to ni mogoče, prekriti.

§ 52. Označevanje sveže pobarvanih predmetov.

Sveže pobarvane izlozbe, okna, ograje in druge predmete tik ob hodnikih in potih je treba primerno označiti, da se pešci ne umažejo.

§ 53. Cepljenje in žaganje drv.

Cepljenje drv na javnih cestah je prepovedano. Žaganje drv je dovoljeno le za hišno porabo in le tam, kjer se prehod ne ovira in kjer ni posebno živahnega prometa. To pa velja le za take hiše, ki nimajo pripravnega prostora v drvarnici, na dvorišču ali na vrtu.

Hodnik ali pešpot se ne sme za to nikdar uporabljati. Drva se smejo skladati le tik hodnika ali pešpota v širini, kakor so polena dolga, in morajo biti tako zložena, da se ne morejo podreti. Žaganje in prenašanje drv se mora takoj pričiti, delo nepretrgoma nadaljevati in čimprej dovršiti.

Po dovršenem delu se mora cesta očistiti žaganja in drugih odpadkov. Prepovedano je pri takem opravlilu zabijati kole v cesto.

Žago ali stroj je treba postaviti tik ob hodniku, da ne ovirata prometa, in ju ta-

Naredba

banu Dravske banovine o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih, o miru in snagi za področja uprave policije v Ljubljani, predstojništev mestne policije v Mariboru in v Celju in mestne občine v Ptuj. — Službeni list 307/48, II. No. 9720-1.

(Nadaljevanje.)

IX.

POSEBNA UPORABA JAVNIH CEST.

§ 43. Načelna odredba.

Ceste se smejo uporabljati na tak način, da promet, za katerega so namenjene, ni oviran.

Uporaba cest in zračnega prostora nad njimi za druge namene kakor za promet, je dopustna samo z dovoljenjem oblastva, označenega v navodilih, ki so navedena v § 6. te naredbe, in izdanim sporazumno s pristojnim policijskim, odnosno upravnim oblastvom in to poleg dovoljenja po specialnih zakonitih predpisih.

§ 44. Primeri posebne uporabe.

Dovoljenje po 2. odst. § 43. je potrebno zlasti:

1. za postavljanje stojnic, kioskov, čakalnic, javnih telefonskih govorilnic, avtomatov, reklamnih stebrov, bencinskih tankov in postavljanje drog in mlajev;
2. za izložbene omarice, vetrobrane, solnčne zaslone in strehe, izložbene in reklamne napise, transparentne izveske in svetlobne reklame;
3. za postavljanje vrtičev, miz, klopi, stolov in rastlinskega okrasja pred gostil-

koj po končanem delu odstraniti. Žaganje je dovoljeno le pri dnevni svetlobi in tudi poleti ne pred 7. ali po 20. uri.

§ 54. Razbijanje premoga, žaganje in tesa- nje lesa.

Razbijanje premoga, žaganje in tesa-
stavnega lesa je na javni cesti prepove-
dano.

§ 55. Nakladanje in razkladanje vozov.

Na javni cesti se smejo vozovi nakla-
dati in razkladati le tedaj, če pri hiši ni
primerne dvorišča ali uvoza. Nakladanje
ali razkladanje se mora pričeti takoj, ko
se pripelje voz, in se mora nadaljevati in
dovršiti brez prenehanja z zadostnim šte-
vilom delovnih sil, potem pa voz takoj
odstraniti.

§ 56. Dovažanje in spravljanje ledu.

Z ledom naloženi vozovi se morajo pri
skladanju postavljati zapored in tako, da
promet ni oviran.

Razbijanje in spravljanje ledu se mora
pričeti takoj, ko se led pripelje in nepre-
trgoma nadaljevati. Ko se delo konča, je
treba prostor osnažiti in posuti s peskom,
pepelom ali žaganjem.

Pri prevažanju ledu mora voznik z vo-
za odpadle kose pobrati in jih naložiti na-
zaj na voz.

§ 57. Zakrivanje svetilk in drugega.

Prepovedano je z izveski, žaluzijami in
sličnim zakrivati javne svetilke, hišne šte-
vilke, ulične napise in vodovodne znake
na hišah in ograjah.

§ 58. Prilepljanje lepakov.

Prilepljanje lepakov in razglasov na
javnih cestah je dovoljeno samo na prostori-
h, ki so za to določeni.

Prepoveduje se pritrjevati lepake na
hiše, drevesa, zidovje, ograje, brzojavne in
elektrovodne drogeve itd.

§ 59. Razdeljevanje letakov.

Razdeljevanje letakov je dopustno le
po predpisih zakona o tisku. Za prenaša-
nje reklamnih napisov izdaja dovoljenje
policijsko oblastvo (v Ptujju mestno na-
čelstvo).

X.

ZAŠČITA JAVNIH CEST.

§ 60. Poškodovanje naprav.

Razen dejanj, ki se kaznujejo po čl. 36.
uredbe o zaščiti javnih cest in varnosti
prometa na njih, je kaznivo: ugašati sve-
tiljke cestne razsvetljave, laziti preko
ograj, ki so postavljene v varstvo javnih
potov, spomenikov, nasadov in drugih na-
prav, samovoljno premeščati, mazati in
popisovati ograje, kačipote, ulične tablice,
varnostne znake, hišne številke, nasade,
klopi in druge naprave in priprave, ki
imajo namen varovati, označevati, vzdrže-
vati in olepševati, javne ceste in prostore
ali so v občno korist, ter vsako dejanje in
vsaka opustitev, s katerima se otežuje ali
zapira prost pristop k njim.

§ 61. Postavljanje predmetov na okna itd.

Predmeti, ki se postavljajo ali obešajo
na okna, balkone ali na zidovje, se morajo
tako pritrditi, da ne morejo pasti na cesto
ali hodnik, kjer bi utegnili ogroziti var-
nost oseb in imovine.

Prepovedano je tudi kakršnekoli pred-
mete metati skozi okno ali čez balkon na
cesto ali druge javne prostore.

XI.

SNAGA NA JAVNIH CESTAH, ULICAH, TRGIH IN NASADIH.

§ 62. Splošna odredba.

Snaženje in škropljenje javnih cest,
ulic, potov, prehodov, trgov in nasadov
mora opravljati občina. Prehode mora čis-
titi prav tako, kakor se čistijo hodniki in
pešpote. Hodnike in pešpote mora snažiti
in škropiti lastnik, oskrbnik, hišnik, ali
najemnik hiše, stavbišča ali drugačnega
zemljišča ob vsej dolžini dotičnega pose-
stva, kolikor občina sama ne prevzame te
obveznosti ali čiščenja ne uredi drugače.

Kjer občina ne prevzame te obveznosti,
uredi način in čas snaženja in škropljenja
tako, da delo ne ogroža zdravstva, ne na-
dleguje prebivalstva in je časovno po mož-
nosti v skladu s čiščenjem, ki ga opravlja
sama.

§ 62. Onesnaženje javnih cest.

Prepovedano je vsako onesnaženje jav-
nih cest, ulic, trgov, nasadov itd. Onesna-
ženje je tudi pisanje in risanje po zidovih,
pljuvanje, izlivanje vode, pomij, nesnažne
vode in smrdljivih tekočin na cestne jarko
in požiralnike, opravljanje potrebe na jav-
ni ulici, izkladanje smeti in odpadkov vsa-
ke vrste ter puščanje deževnice iz pokvar-
jenih strešnih žlebov, najsi se to zgodi na-
menoma ali iz malomarnosti in najsi ima
dotična cesta tlak ali ne. Vse strehe na
javne ceste morajo imeti dobre žlebove in
snežne prestreznike.

Prepovedano je metati na ceste, ulice,
trge, hodnike in pešpote ter po nasadih ža-
reče vžigalice, tleče ostanke cigar ali ci-
garet, papir, kostanj in kostanjeve luščine,
olupke pomaranc, jabolk, odpadke jedil in
podobno.

§ 64. Odlaganje snega, materiala in odpadkov.

Odlagati sneg, led, material, prst, grušč,
smeti in odpadke je dovoljeno le na onih
prostorih, ki jih je za to določila občina.
Prepovedano je metati smeti, kamenje in
druge predmete v reke, potoke, njihove
pritoke in odtoke, razen če občina kje za
ta namen odredi posebna mesta.

§ 65. Pranje in napajanje na javnih vodnjakih.

Na javnih vodnjakih se ne smejo prati
in ne izplakovati posoda, perilo, zelenjava
ali drugi predmeti. V strugah tekočih vod
se sme prati le na onih mestih, ki jih je
za to določila občina.

Prav tako je prepovedano na javnih
vodnjakih, razen onih na živinskih sejmljih,
napajati ali umivati živino.

§ 66. Razobešanje perila in iztepavanje stanovanjske opreme.

Na javnih cestah in ulicah, na vratih,
oknih in balkonih ob javni cesti je prepo-
vedano razobešati perilo, prezračevati in
iztepavati posteljno opravo, žimnice, pre-
proge in slično.

Prepovedano je od 20. ure zvečer do
7. ure zjutraj iztepavati stanovanjsko opre-
mo, posebno preproge, na krajih in način,
ki moti mir sosesčine.

§ 67. Razobešanje mesa.

Meso in drugi predmeti, po katerih se
lahko občinstvo pomaže, se ne smejo obe-
šati ali izlagati na zid, na vrata in okna
proti javni cesti. Meso in mesni izdelki ne
smejo viseti zunaj stojnic.

§ 68. Prevažanje mesa.

Meso mora biti med prevažanjem zavito
v snažne bele prte. Mesarjem in njihovim
pomočnikom ni dovoljeno sedeti na vozu
v umazanih in krvavih oblekah in pred-
pasnikih. Spremljevalci vozov morajo se-

deti na posebnem za to pripravljenem se-
dežu spredaj ali zadaj, in sicer tako, da se
ne dotikajo mesa.

§ 69. Rušenje zidovja.

Pri rušenju se mora zidovje polivati z
vodo, da se prepreči nadležno in zdravju
škodljivo prašenje.

Prst, grušč in material pri stavbah je
treba nemudoma odstraniti.

§ 70. Vozila za prevažanje tekočin, praš- ljivih in smrdljivih predmetov.

Razen predpisa čl. 23. uredbe o zaščiti
javnih cest in varnosti prometa na njih se
odreja, da morajo biti vozila za prevažanje
tekočin nepropustna, za prevažanje pred-
metov, ki povzročajo prah, kakor cement,
živo apno, premog, lesno oglje, grušč in
podobno, tako urejena, da se material ne
iztresa ali praši, za prevažanje smrdljivih
predmetov, kakor so mesni in mesniški od-
padki, povkvarjena živila in slično, pa v za-
prtih in znotraj s pločevino obitih koritih
(trugah) ali drugih posodah.

Za odvažanje fekalij, gnoja in smeti ve-
ljajo predpisi naslednjih paragrafov.

§ 71. Praznjenje stranišč in greznic.

Greznice in gnojne jame morajo biti
dobro pokrite. Čiščenje in praznjenje stra-
nišč in greznic ter odvažanje njihove vse-
bine, kakor tudi odstranjevanje in odvažanje
drugih smrdljivih in ostudnih predme-
tov je dovoljeno v notranjem delu mesta
Ljubljane le od 23. do 4. ure ponoči.

V zunanem delu okoliša uprave, poli-
cije v Ljubljani, v okolišu predstojništev
mestne policije v Mariboru in v Celju ter
v mestni občini Ptuj je dovoljeno črpanje
in odvažanje navedenih predmetov s pnev-
matičnimi aparati in hermetično zaprtimi
specialnimi vozovi s kovinastimi posodami
tudi izven navedenega časa.

Če se v teh okoliših ne uporabljajo opi-
sani specialni vozovi, se smejo greznice in
stranišča prazniti poleti, t. j. od 1. aprila
do 30. septembra, od 20. ure zvečer do
6. ure zjutraj, pozimi pa od 20. ure zvečer
do 7. ure zjutraj.

V notranjem delu mesta je dovoljeno
odvažati fekalije vobče le s posebnim her-
metično zaprtim vozom, drugod pa morajo
biti vozovi in posoda, v katerih se fekalije
prevažajo, tudi če se to dela ponoči, ne-
propustni, zaprti in zunaj očiščeni, da je
vsako onesnaženje cest in širjenje smradu
izključeno.

Fekalije in drugi odpadki, ki povzro-
čajo smrad, se ne smejo raztresati in raz-
livati na zemljiščih v notranjem delu me-
sta, razen kadar se to dovoli ob primernih
kavtelah.

§ 72. Odvažanje gnoja.

V notranjem mestu se sme prevažati
gnoj samo z vozovi, ki jih je odobrila za ta
namen občina in to le v času, navedenem
v 3. odstavku § 71. te naredbe; v zunan-
jih delih mesta in okoliških krajih pa v po-
kritih in tako trdnih trugah, da se gnoj ne
more raztresati in z njim onesnažiti cesta
ali okužiti zrak. V krajih s popolnoma
kmečkim značajem se smejo uporabljati
običajni vozovi.

§ 73. Odvažanje smeti in kuhinjskih odpadkov.

Smeti in drugi odpadki naj se v vsa-
kem gospodinjstvu po možnosti upepelijo
in upepeljeni oddajo smetarju.

Smeti, pepel in druge suhe odpadke
odvažajo v mestu Ljubljani občinski vo-
zovi, ki morajo biti zgrajeni po predpisu
§ 70. te naredbe. Stranke smejo prinesiti
zaboje z odpaki pred hišo šele potem, ko
je smetar naznanil prihod. Zaboji se ne
smejo postavljati pred dohodom smetarja
v veže ali pred hišo.

Kjer še ni urejen ta način odvažanja smeti, mora biti v vsaki hiši dovolj velika in s tesno zapirajočim železnim pokrovom opremljena betonirana greznica, da se v nje smeti odlagajo in po potrebi odvažajo. Pristojna občina odloči, ali se popušča ta način ali uvede odvažanje po načinu iz prejšnjega odstavka.

§ 74. Odstranjevanje odpadlih ali izlitih predmetov.

Kdor pri nakladanju ali izkladanju blaga ali materiala, pri odvažanju ali prenašanju itd. onesnaži objekte, navedene v § 62., jih mora takoj očistiti, sicer bi se znaženje odredilo na stroške tistega, ki je to zakrivil.

Isto velja, če kdo te objekte onesnaži s tem, da se posoda razbije ali če posoda pušča.

§ 75. Kidanje snega in posipanje hodnikov.

Kadarkoli zapade sneg, je dolžan lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča ali drugih zemljišč ob cesti, skidati sneg s hodnika ali pešpota ob vsej dolžini posestva. Če radi snega polzi, ali kadar se napravi poledica, mora takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Kadar zapade sneg ali se napravi poledica ponoči, se mora dovršiti snazhenje in posipanje vsaj do 7. ure zjutraj.

Pri neprestanem sneženju se mora hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in tako posipati, da ni nevarnosti za pešce.

Sneg in led se ne smeta odmetavati v odtočne jarke, tik ob robnike, na rešetke odtočnih kanalov in na tramvajsko progo.

Z dvorišč spravljeni sneg ali led se ne sme odkladati na cesto, temveč ga je treba izvoziti v vodo ali na odkazane prostore. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeče s strehe, morajo hišni posestniki ali druge odgovorne osebe nemudoma na svoje stroške zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu in vobče, kadar se sneg in led tajata, je treba hodnike in pešpote po potrebi večkrat na dan očistiti luž in blata. Odtočne kanale in kanalske požiralnike mora čistiti občina tako, da odtok vode ni oviran.

Občina sme po brezuspešnem opominu dati izvršiti opuščeno ali nemarno opravljeno delo na stroške odgovorne osebe.

(Se nadaljuje.)

Vlaga v temeljih

Nedostatek, ki še pojavlja pri večini starejših hiš in dela mnogo skrbi hišnim lastnikom, je pojav vlage v nižjih legah zidu, ki je zlasti spomladi zelo očitna. Na zidu se pojavijo vzbokline in omet prične odpadati, najbolj pa občutijo to stanovanje v pritličju, kajti ta vlaga na zidu ne povzroča samo zatohlo — vlažno in nezdravo atmosfero v stanovanju, ampak tudi kvarno vpliva na pohištvo, ki se nahaja ob teh stenah in večkrat prične tudi leseni pod radi nezagostne izolacije trohneti.

Ta vlaga na zidovih nastane v večini primerov radi pomanjkljive ali pokvarjene horizontalne in vertikalne izolacije onih delov zidu in temeljev, ki segajo v vlažno zemljo in čisto tudi pod nivo talne vode.

Pri vsaki novi zgradbi je torej posvečati največ pozornosti omenjeni izolaciji (v horizontalni in vertikalni smeri). Pri tem moramo postopati zelo skrbno in ne smemo štediti s tem, da uporabljamo manj vreden material. Tako štedenje je specijelno tukaj na popolnoma napačnem mestu in se pozneje na neprijeten način maščuje. S slabim materialom ali na površen način napravljeno izolacijo spravi v relativno kratkem času celo zgradbo v nevarnost in odstranitev ter preprečenje vlage je v zvezi z velikimi stroški. Izolacija, ki smo jo napravili že takoj pri zidanju

z dragim materialom, je še vedno cenejša kot cenena izolacija pri zidanju skupno s poznejšimi potrebnimi deli za odstranitev vlage.

V čem torej obstojajo ta dela za odstranitev vlage? Najbolj varen način je ta, da naknadno izoliramo na onih mestih, kjer je izolacija slaba ali nezadostna. Pri horizontalni izolaciji je to izvedljivo samo na ta način, da na kratke razdalje prežagamo zid ali odstranimo zidake, položimo novo izolacijo na gladko cementno plast in nato odprtino zopet previdno in tesno zadelamo, da se izolirana plast zopet ne poškoduje in zid ne pogrezne. S tem je preprečen dostop vlage iz delov zidu, ki segajo v zemljo. Pri vlažnem zidu, ki se nahaja nad izolacijo, moramo omet popolnoma odstraniti, eventualno je treba tudi izmenjati pokvarjene zidake.

Najboljše bi bilo vlažen zid brez ometa pustiti, da se osuši, preden ga omečemo. Ta proces pa mora pri najboljšem zračanju trajati več mesecev, celo preko enega leta. Zato smo večkrat prisiljeni, da po kratki sušilni dobi napravimo nov omet. Napraviti pa moramo najmanj grob omet iz cementne malte, eventualno še z dodatkom izolacijskega sredstva, kot n. pr. rabbit, blekmanit, ceresit, fluresit itd., da ne more vlaga, ki se še nahaja v zidu, predreti skozi fini omet in povzročiti madežev.

Vsakomur je razumljivo, da tako postopanje, ki sicer temeljito odstrani vlago, zahteva mnogo časa in dela, torej tudi mnogo stroškov.

Drug način sušenja vlažnega zidu obstoja v tem, da v teh delih zidu napravimo stalno ventilacijo, omet pa napravimo na posebni šibki stenl, ki je od vlažnega zidu ločena po ozki zračni špranji in vsebuje odprtine s sili, ki povzročajo stalno zračno cirkulacijo. Dostop vlage do sten seveda s tem ni preprečen, vendar preide radi zračjenja vlaga na zunanji zrak in tudi ne more načeti novih šibkih sten, ker so napram zidu izolirane s posebno izolacijo. Toda tudi ta način sušenja je relativno precej drag.

Radi tega se večkrat zadovoljimo s tem, da samo odstranimo vlažen omet, pustimo zid nekaj časa neometan, da se osuši.

Nato napravimo vsaj grob omet s cementno malto z dodatkom blekmanita, rabbita ali kakega drugega izolacijskega sredstva. V stanovanjih izvedemo fini omet v malti iz apna, na prostem pa ravno tako iz cementa; dobro pa je, če pri tem uporabljamo najboljši pesek, torej dolomitni ali kremenčev.

Ravno tako moramo napraviti tudi obloge iz ločenih ploščic, dermita, stekla, leša itd.

Kot omenjeno pa zadnji način sušenja ne povzroča osušenje vsega zidu, ampak samo stenskih ploskev in preprečuje drugače neizbežno zmrzovanje in odpadanje ometa.

Poziv

k vložitvi prijav dohodkov od zgradb za odmero zgradarine za davčno leto 1934. v letoviščih in zdraviliščih.

Oddelek za davke ministrstva financ v Beogradu je izdal poziv vsem davčnim upravam v državi, da morajo hišni posestniki v letoviščih in zdraviliščih vložiti prijave dohodkov od zgradb za odmero zgradarine za leto 1933. v času od 6. avgusta do 5. septembra 1933.

Za letovišča oziroma zdravilišča so bili od ministrstva financ dogovorno z ministrstvom za trgovino in industrijo v Sloveniji proglašeni tile kraji: Bled, Bohinjsko jezero, Čateške Toplice, Dobrna, Kranjska

gora, Laške Toplice, Mojstrana, Poljce, Rimske Toplice, Rogaška Slatina, Toplice pri Novem mestu in Topolšica.

Hišni posestniki v teh krajih morajo vsi, brez izjeme, vložiti davčne prijave za zgradarino za leto 1934. najkasneje do 5. septembra 1933.. drugače jih zadenejo po zakonu določene kazni, in sicer 3% od osnovnega davka, kdor ne bo vložil davčne prijave v roku do 5. septembra 1933. in kdor ne bo davčne prijave vložil niti na pismeni poziv, v nadaljnjem roku 8 dni pa kazen 10% osnovnega davka.

Velike važnosti je pri teh napovedih, da se pravilno navede odškodnino za opremo, od katere se plačuje retšina, ki je, kakor smo že svoječasno natančno obrazložili v »Mojem domu«, višja od zgradarine.

Razno

Veliko zborovanje hišnih posestnikov zahtevajo nekateri naši člani v Ljubljani in tudi drugod. Dobro, tudi naša uprava bi bila za to, vendar so razne okoliščine, ki bi nam tako javno zborovanje onemogočile. Poleg tega pa bi tudi nekateri najbrž hoteli razpravljati o posameznih slučajih, kar bi zopet lahko drugim škodovalo.

Pač pa bo naša Pokrajinska zveza sklicala občni zbor delegatov vseh naših društev v Ljubljano kakor hitro bo dobila podatke iz vseh davčnih okrajev. Danes pa še v več krajih niso posestniki prejeli plačilnih nalogov, vsled česar še ne morejo soditi, kako se jih bo obdačilo. Glede velikega povišanja ocenitve lastnih stanovanj in lokalov pa nadalje naša organizacija deluje na vse strani in ji je obljubljena pomoč pri gg. ministrih, senatorjih in poslancih. Člani pa naj se za vsa prekomerna zvišanja zglase v naši pisarni, da dobe potrebna pojasnila.

Zakaj izstopajo nekateri posestniki iz našega društva? Pri pobiranju članarine se nekateri hišni posestniki izgovarjajo na razne načine in odklanjajo plačilo iz prav slabo utemeljenih razlogov. Nekateri pravijo, da se jim je davek povišal. Med temi dolgoletnimi je neki naš član, katerega smo napravili razne vloge in je celo vsled naše pritožbe pri upravnem sodišču v Celju dosegel, da je bil poslovnega davka popolnoma oproščen. V zahvalo za naše delo je sedaj izstopil. Drugi pravijo, da nima za nje organizacija nobenega pomena. Tretji izstopajo radi »Samopomoči«, katera je bila samostojno društvo in nismo vzrok, če hišni posestniki niso hoteli pristopati v večjem številu. Takih malenkostnih vzrokov je vse polno in mesto, da bi se trdno oklenili posestniki organizacije, jo zapuščajo v največjo lastno škodo. Neka posestnica je celo izstopila, ker nismo mogli doseči, da bi se pri njeni hiši napravil železniški prelaz. Zahtevajo se res nemogoče stvari od nas in kakor kak posestnik vsega ne doseže, pa se maščuje z izstopom iz našega društva, katero je gotovo eno najmočnejših v Ljubljani. To po glavje bomo še nadaljevali.

Najemniki z mnogimi otroci. Kakor pri nas, tako so tudi v Nemčiji posestniki pogostoma odklanjali najemnike, ki imajo več otrok. Mi smo sicer apelirali, da to ne sme biti vzrok za odklonitev najemnikov, pa smo se nekaterim radi tega celo zamerili. V Nemčiji je sedaj izdal državni kancelar Hitler poziv, da naj se v prvi vrsti sprejemajo v stanovanje družine s številnimi otroci. Interesantni so sedaj pozivi društev hišnih posestnikov po vsej Nemčiji, ki v svojih glasilih apelirajo na svoje člane, da v državnem interesu sprejemajo v stanovanje samo družine z otroci, samce pa morajo odklanjati. In pri nas?